

एकादेश (एक + अदेश) m. ein aus einem einzigen Laute bestehendes Substitut, welches an die Stelle von zwei oder mehreren Lauten tritt; so ist z. B. das Product der Contraction ein एकादेश, desgleichen der bei der Elision übrigbleibende Vocal. P. 8, 2, 5. Sch. zu 6, 1, 86. 88 u. s. w.

एकाद्वचवारिणश्च u. s. w. s. u. एक 1. am Ende.

एकानंशा (एक + अंशा) f. die Einzige auf welche kein Theil fällt; ein Bein. der Kuhū (Neumondstag), einer Tochter von Āṅgiras, MBh. 3, 14129. mit der Durgā identif. TRIK. 1, 1, 52. H. ५. 53. wird zu gleicher Zeit mit Kṛṣṇa geboren und mit ihm vertauscht, wodurch dieser den Nachstellungen Kāṁsa's entgeht, HARIY. 3331. 9068. 9071. 9429. 10244. Daher mit Kṛṣṇa und Baladeva zusammen verehrt: एकानंशा (so zu lesen) कार्या देवी बलदेवकृष्णयोर्मध्ये VARĀH. Bṛh. S. 58, 37 in Verz. d. B. H. 246.

एकानुदिष्ट (एक + अनु, partic. von दिष्ट् mit अनु) n. (nāml. आद्वा) eine einem einzigen (kürzlich) Verstorbenen geltende Todtenfeier: यावदेकानुदिष्टस्य गन्धो लेपश्च तिष्ठति। विप्रस्य विदुषो देहे तावद्भस्म न कीर्तयेत् ॥ M. 4, 111. Die Erklärer verbinden den gen. mit विप्रस्य und erklären demgemäss das Wort, der Eine durch एकमुद्दिश्य उच्छिष्टस्य, der Andere durch एकादेशेन निमलितस्य. — Vgl. एकादिष्ट.

1. एकात् (एक + अत्) m. 1) ein einsamer, abseits gelegener Ort H. 742 (n.). एकात्दर्शने MBh. 3, 13712. तत् एकात्मनीयं पारशर्यो युधिष्ठिरम् bei Seite nehmen 1438. एकात्मास्थाय 12321. एकात्मासाय R. 4, 24, 31. 5, 2, 2. 62, 1. PAÑKAT. III, 6. एकात्ते M. 2, 61. MBh. 1, 1282. 3, 2015. 13711. N. 16, 29. R. 2, 54, 25. 3, 13, 15. 39, 39. 4, 48, 24. ÇĀNTI. 3, 12. PAÑKAT. 19, 10. 182, 24. 220, 2. ÇĀK. Ch. 93, 13. KATHĀS. 4, 44. 5, 18. 12, 99. DAÇAK. in BENF. Chr. 197, 10. VET. 3, 14. 24, 2. DHŪRTAS. 75, 11. 78, 6. 82, 8. बाह्यैकात्मस्थित Vid. 37. एकात्मत् = रुक्षि ÇĪGUP. 4, 42. — 2) ein einziger Endpunkt, Ausschliesslichkeit: सर्वत्र यद्वधोरोप्यते स एकात्तः (Gegens. अनेकार्थः) SUÇR. 2, 558, 21. एकात्ते हि मरुन्देशस्तस्मादुभयभागव R. 4, 24, 36. Davon adv. एकात्म, एकात्तेन, एकात्मत्, एकात्ते ausschliesslich, absolut, durchaus, schlechterdings, vollkommen: नात्यमृतस्तु योगो ऽस्ति न चैकात्मनमृतः BHAG. 6, 16. सर्वथा निर्दोषस्यैकात्मसंभवात् SĀH. D. 3, 15. अथवा नैतेदेकात्ते (nom.?) यद्वल्लिमेकं समाश्रयेत् es ist nicht unumgänglich nöthig, dass PAÑKAT. 154, 20. एकात्तेन ह्यनीहा ऽयं पराभवति पूरुषः MBh. 3, 1240. 1245. न किंचिद्व्यमेकात्तेन क्लितमकृतं वास्ति SUÇR. 1, 72, 17. तमेकात्तेनोपक्रमेत् 124, 14. H. 129, Sch. एकात्ततः पथ्यतमम् SUÇR. 1, 169, 10. 322, 2. BHARTṚ. 3, 14, 52. HIT. 81, 22. MEGR. 108. ad ÇĀK. 94. एकात्तात्यन्ततोऽभावात् SĀMKBHAK. 1. नैकात्ते बुद्धिरपि प्रमाणमपि (was soll das letzte अपि?) auch der Verstand ist nicht absolut eine Autorität PAÑKAT. 247, 8. Am Anf. eines comp.: एकात्फलसिद्धि vollkommenes Gelingen MBh. 3, 1241. ऽमित्रता PAÑKAT. II, 54. ऽशैत्य KUMĀRAS. 1, 36. नैकात्तविजयं पुढे भूतपूर्वं कदा च न R. 6, 93, 24. एकात्तध्रुवासम् SUND. 1, 15. ऽशाल R. 5, 1, 97. BHARTṚ. 2, 7. RAGH. 16, 43. KATHĀS. 1, 47. 11, 2. H. 135. ऽविधेसिन् nothwendig auseinanderfallend RAGH. 2, 57. एकात्त = अतिशय u. s. w. AK. 1, 1, 4, 62. H. 1306. Am Ende eines comp.: व्यमेकात्तविकारिणो ऽपि विकृताः संप्राप्नुवन्त्यापदम् ausschliesslich in der Luft sich ergehend PAÑKAT. II, 21. अर्थस्य धर्मेकात्तस्य BHAG. P. 1, 2, 9. 7, 18, 28. Vgl. अनेकात्त und एकात्तिक. — 3) das Aufgehen

in Einem, Verehrung eines einzigen Wesens, Einheitslehre, Monotheismus: एकात्तधर्म MBh. 12, 13550. fgg. ऽभक्ति 13618. ऽगति 13633. ऽगत-बुद्धि 12972. ऽभाव 12779. ऽशील 1, 1568. 14, 550. ऽलाभ BHAG. P. 3, 6, 37. Vgl. एकात्तिन्, एकायन 4. und Ind. St. 1, 267. 2, 404.

2. एकात् (wie oben) adj. auf einen einzigen Punkt —, Gegenstand gerichtet: एकात्तेन (könnte auch zu 1. एकात् 2. gestellt werden) भवत्तम-तरगतं स्वात्तेन संचितयन् KĀR. 7. कात्तास्वेकात्तमानसम् R. 4, 28, 1. निश्च-यैकात्तचित 5, 14, 58. साक्षैकात्तरसानुवर्तिन् HIT. III, 13. एकात्तमति adj. BHAG. P. 1, 4, 4. die Ergänzung im loc. 15, 47, 50. 6, 9, 47. nur Einen verehrend: एकात्तजनप्रिय 8, 24, 31. Davon एकात्तत् n. ausschliessliche Verehrung: एकात्तवाङ्मवति 7, 9, 35.

एकात्तडःषमा (ए० + डस् - समा) f. ausschliesslich aus schlimmen Jahren bestehend; so heissen bei den Ġaina zwei Speichen (die 6te der Avasarpiṇī und die 1ste der Utsarpiṇī) im Zeitrade H. 131. — Vgl. एकात्तमुषमा.

एकात्तभूत (ए० + भूत) adj. allein stehend: विलोक्यैकात्तभूतानि भूतान्यदि प्रजापतिः। स्त्रियं चक्रे स्वदेहार्थं यया पुंसो मतिर्हता ॥ BHAG. P. 6, 18, 29.

एकात्तर (एक + अत्तर) adj. f. आ nur durch ein Zwischenglied getrennt M. 10, 13. P. 8, 1, 55. RAGH. (ed. Calc.) 1, 82. द्येकात्तर durch zwei oder ein Zwischenglied getrennt M. 10, 7.

एकात्तराज् (ए० + राज्) m. N. pr. eines Bodhisattva VĀJUP. 23.

एकात्तमुषमा (ए० + सु - समा) f. ausschliesslich aus guten Jahren bestehend; so heissen bei den Ġaina zwei Speichen (die 1ste der Avasarpiṇī und die 6te der Utsarpiṇī) H. 129. 131. — Vgl. एकात्तडःषमा.

एकात्तिन् (von 1. एकात्त) adj. nur Einem ergeben, nur Einen verehrend MBh. 12, 12781. 13547. fgg. BHAG. P. 6, 9, 38. 7, 1, 15. 8, 3, 20. mit einem gen.: एकात्तिनो भगवतः 7, 1, 33. 6, 27. 10, 10. Davon nom. abstr. एकात्तित्व n. das Aufgehen in Einem (loc.) 9, 2, 11.

एकाम् vor विंशति u. s. w. s. u. एक 1. am Ende.

एकान्नादिन् (एक-अन्न + आदिन्) adj. die Speise Eines essend M. 2, 188.

एकाब्दा (von एक + अब्द्) f. eine einjährige Kuh AK. 2, 9, 68.

1. एकायनै (एक + अयन) n. 1) ein einsamer, abseits gelegener Ort: तदेकायनमासाय विषमम् MBh. 3, 11695. एकायनगत (könnte auch zu 3. gehören) 1, 6700. एकायने दुर्गे R. 3, 72, 24. 4, 1, 11. — 2) Vereinigungspunkt: सर्वासामपि समुद्र एकायनम् ÇĀT. Br. 14, 5, 4, 11. 7, 3, 12. तानि ह वैतानि (lies वा एतानि) संकल्पैकायनानि संकल्पात्मकानि संकल्पे प्रतिष्ठितानि KĀHND. UP. 7, 4, 2. — 3) Sammelpunkt aller Gedanken, Gedanken-einheit: एकायनगत der alle seine Gedanken auf einen Gegenstand gerichtet hat AK. 3, 2, 29. H. 1458. — 4) das Aufgehen in Einem, Einheitslehre, Monotheismus: एवमेकायने धर्ममाहुर्वेदविदो जनाः MBh. 12, 7872. यः स्यादेकायने लीनस्तूष्णीं किंचिदचित्तिपन्। पूर्वं पूर्वं परित्यज्य स तीर्णी बन्धनाद्भवेत् ॥ 14, 532. एकायनम् (ÇĀMKB. = नीतिशास्त्र) — अद्ये-मि KĀHND. UP. 7, 1, 2, 4. angeblich N. einer Veda-ÇĀkhā COLLEBR. Misc. Ess. I, 414. Vgl. एकात्त 3. und Ind. St. 1, 267. 484.

2. एकायन (wie oben) adj. 1) nur für Einen zum Gehen geeignet: मार्गं Fusspad MBh. 3, 11136. DIVJA-ĀV. bei BURN. Intr. 179. N. 1. — 2) seine Gedanken auf einen Gegenstand richtend AK. 3, 2, 29. H. 1458.